Instanţa de fond: Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni (jud. Diana Corlăteanu)
Dosarul nr. 3r-916/24 (2-24059436-02-3r-06082024)

Republica Moldova
Curtea de Apel Chişinău
D E C I Z I E

3 octombrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Sîrbu Victoria şi Bostan Angela

A judecat în ordinea art. 243 alin. (2) al Codului Administrativ al RM, fără ședință de judecată și fără citarea participanților la proces, recursul declarat de avocatul Mihai Rudenco în interesele lui Bivol Victor împotriva încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024, adoptată la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni cu privire la repunerea în termen a acțiunii, obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei.

Audiind raportul judecătorului Bostan A., în baza materialelor cauzei şi argumentelor recursului, Colegiul

c o n s t a t ă :

<u>Obiectul acțiunii, circumstanțele cauzei.</u>

La 3 iunie 2024, Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco a depus la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni acțiunea în contencios administrativ împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni cu privire la repunerea

în termen a acțiunii, obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, este succesorul de drept al averii victimelor represiunilor politice, Bivol Pavel și Bivol Irina, părinți care au fost condamnați ilegal la 8 ani cu închisoarea și deportați forțat la construcția canalului Bolga-Don.

A menționat că, părinții săi, aveau la întreținere trei copii, iar în anul 1956 părinții săi, au fost eliberați din închisoare și au fost recunoscuți ca victime politice, în anul 1990, în baza certificatului eliberat de MAI.

Totodată, a menționat că, conform certificatului din 5 februarie 2003, eliberat de Primăria s. Bardar, r-nul Ialoveni, părinții săi, la momentul deportării au deținut în proprietate comună, următoarele bunuri materiale: 0,6 ha de teren agricol, grădină cu suprafața de 0,05 ha, plantații de viță de vie – 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice (bovine, porcine, ovine).

La 4 aprilie 2024, s-a adresat Comisiei raionale Ialoveni în vederea examinării cererilor victimelor represiunilor politice, cu cerere prealabilă, prin care a solicitat recuperarea valorii bunurilor materiale prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, la care nu a primit niciun răspuns.

<u>Soluția procesuală a instanței de fond ce constituie obiect al recursului.</u>

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024, a fost respinsă cererea lui Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco de repunere în termen a acțiunii în contencios administrativ.

S-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ inițiată de Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni cu privire la repunerea în termen a acțiunii, obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse

represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei, ca fiind depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209.

<u>Argumentele recurentului vis-a-vis de pretinsele încălcări.</u>

Invocînd ilegalitatea încheierii instanţei de fond, la 5 august 2024, Bivol Victor, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mihai Rudenco, a înaintat recurs asupra acesteia, apreciind ca fiind ilegal actul judecătoresc contestat.

În motivarea recursului, Bivol Victor a reitereat rgumentele de fapt și de drept expuse în cererea de chemare în judecată.

A solicitat anularea încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024, cu remiterea cauzei spre judecare în instanța de fond.

<u>Verificarea întrunirii condițiilor de admisibilitate a recursului.</u>

În conformitate cu reglementările art. 241 alin. (1), (3) Cod administrativ, încheierile primei instanţe şi ale instanţei de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărîre, în cazurile prevăzute de prezentul cod şi de alte legi. Pentru contestarea cu recurs a încheierilor judecătoreşti se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit prevederilor art.242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătoreşti se depune motivat la instanţa de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătoreşti, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis încheierea contestată transmite neîntîrziat recursul împotriva încheierii judecătoreşti împreună cu dosarul judiciar instanţei competente să soluţioneze recursul.

Articolul 236 Cod administrativ, prevede expres că instanţa de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs.

Apelul se declară inadmisibil în special cînd:

a) hotărîrea în fond nu poate fi contestată cu apel;

b) apelul este depus în mod repetat;

c) apelul este depus de o persoană neîmputernicită;

d) apelul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.232 alin.(1);

e) motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.232 alin.(2);

f) cererea de apel nu corespunde cerinţelor stabilite la art.233 alin.(1) şi (2) şi art.234 alin.(1) şi apelantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanţa de judecată.

Respectiv, potrivit principiului simetriei juridice, care implică abordarea subsumară a Codului administrativ, criteriile de admisibilitate a apelului,

reglementate conform art.236 Cod administrativ sunt aplicabile în cadrul procedurii de contestare cu recurs a încheierilor instanțelor de fond.

Completul judiciar atestă încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) din 26 iulie 2024 a fost contestată cu recurs la 5 august 2024.

În circumstanțele descrise supra, Completul judiciar concluzionează despre faptul că recursul declarat de Bivol Victor, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Mihai Rudenco a fost depus în interiorul termenul legal. Recursul depus conține motivarea temeiurilor de fapt și de drept pe care recurentul î-și întemeiază pretențiile.

Totodată se atestă că, Bivol Victor este scutit de la plata taxei de timbru, în temeiul pct.1.20. din Anexa nr. 2 a Legea taxei de stat, nr. 213 din 31.07.2023, care prevede că, se scutesc de taxa de timbru în instanţa de judecată persoanele fizice care au statut de beneficiar de asistenţă juridică garantată de stat.

La caz, recurentul are statut de beneficiar de asistenţă juridică garantată de stat (f.d.2)

În condițiile descrise mai sus, în temeiul reglementărilor art. 233; 236; 241 Cod Administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a recursului în cauză, motiv din care acesta urmează a fi judecat în fond.

<u>Aprecierea instanţei de recurs a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil situaţiei litigioase:</u>

Analizând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, în coraport cu cadrul legal aplicabil raportului juridic litigios, Colegiul consideră că recursul urmează a fi respins ca neîntemeiat, din următoarele motive.

***Conform art. 192 alin. (1) Cod administrativ**, pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ la curţile de apel şi la Curtea Supremă de Justiţie se instituie complete şi/sau colegii specializate de judecători.*

***Potrivit art. 194 alin. (1) Cod administrativ**, în procedura în prima instanţă, în procedura de apel şi în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătoreşti se soluţionează din oficiu probleme de fapt şi de drept.*

***Potrivit art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ,** examinînd recursul împotriva încheierii judecătoreşti, instanţa adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.*

***În conformitate cu prevederile art. 243 alin. (2) Cod administrativ,** instanţa competentă soluţionează recursul împotriva încheierilor judecătoreşti fără şedinţă de judecată. Dacă consideră necesar, instanţa competentă poate cita participanţii la proces.*

Conform art. 243 alin. (3) Cod administrativ, *decizia prin care se soluţionează recursul împotriva încheierii judecătoreşti se motivează în scris.*

Potrivit art. 1 Cod administrativ, (1) Legislaţia administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia. (2) Legislaţia administrativă se întemeiază pe normele constituţionale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi şi în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative şi care trebuie să fie în concordanţă cu Constituţia Republicii Moldova. (3) Actele normative subordonate legii se aplică la reglementarea raporturilor administrative doar în cazurile în care sînt emise în temeiul legii şi nu contravin ei.

Art. 2 Cod administrativ prevede că, (1) Prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanţilor la raporturile administrative, atribuţiile autorităţilor publice administrative şi ale instanţelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile şi obligaţiile participanţilor în procedura administrativă şi cea de contencios administrativ. (2) Anumite aspecte ce ţin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară şi nu contravine principiilor prezentului cod.

În temeiul art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 39 alin. (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Conform art. 189 alin. (1), (2) Cod administrativ, (1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Conform art. 206 alin. (1) lit.b) Cod administrativ, (1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

Materialele cazei atestă că, la 3 iunie 2024, Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune, îndreptată împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru

examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni prin care a solicitat:

- repunerea în termen a acțiunii,
- obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei.

Ținînd cont de prevererile art. 206 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, în coraport cu pretențiile formulate în acțiune, se reține că, Bivol Victor a formulat o acțiune în obligare.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024, a fost respinsă cererea lui Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco de repunere în termen a acțiunii în contencios administrativ.

S-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ inițiată de Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni cu privire la repunerea în termen a acțiunii, obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei, ca fiind depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209.

Completul judiciar apreciază ca fiind întemeiată soluția instanței de fond or, potrivit **art. 3 Cod administrativ**, **legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia**, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinîndu-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

Cu raportare la speța în cauză se reține că, c**onform art. 209 alin. (1) Cod administrativ**, acțiunea în contestare și **acțiunea în obligare** se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia.

Instanța de recurs reiterează că, prin acțiunea formulată, reclamantul a solicitat obligarea Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni de a emite actul administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei

Potrivit art. 12 al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, nr. 1225-XII din 08.12.1992, cetăţenilor Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi li se restituie, la cererea lor sau a moştenitorilor lor, bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor.

În cazul în care bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, **valoarea acestora se recuperează prin achitarea de compensaţii, în baza cererii depuse de persoanele reabilitate sau de moştenitorii acestora.**

Cu acordul persoanelor supuse represiunilor politice şi ulterior reabilitate sau al moştenitorilor acestora, restituirea în natură a caselor de locuit poate fi înlocuită prin recuperarea valorii lor, evaluate prin aplicarea preţurilor de piaţă în vigoare la data satisfacerii cererii, sau prin acordarea, în mod prioritar, a unui spaţiu locativ amenajat.

Restituirea bunurilor, recuperarea valorii bunurilor ce nu pot fi restituite se efectuează, în baza cererii, din contul bugetului de stat, prin transferuri către bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea şi către bugetul municipiului Bălţi. Cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora se examinează de către comisiile special create în acest scop. Modul de recuperare a valorii bunurilor prin achitarea de compensaţii persoanelor supuse represiunilor politice se aprobă de către Guvern.

În cazul în care bunurile nu s-au păstrat sau nu pot fi restituite în natură, fiind privatizate în condiţiile legii, se recuperează valoarea lor în formă de compensaţie bănească sau de valori materiale, luîndu-se ca bază preţurile de piaţă în vigoare la data examinării cererii.

În cazul cînd valoarea bunurilor nu depăşeşte suma de 200 mii lei, plata compensaţiei poate fi eşalonată pe o perioadă de pînă la 3 ani, iar în cazul cînd

valoarea bunurilor depăşeşte suma de 200 mii lei – pe o perioadă de pînă la 5 ani.

Valoarea bunurilor se determină în felul următor:

a) bunurile imobiliare se evaluează în baza calculelor efectuate de organul cadastral teritorial, conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii;

b) costul animalelor domestice, al păsărilor, al produselor agricole, al altor bunuri se stabileşte conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii.

Potrivit art. 12[1] al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, nr. 1225-XII din 08.12.1992, cererile de restituire a bunurilor sau de recuperare a valorii acestora prin achitarea de compensaţii sînt examinate de comisiile speciale create de autorităţile administraţiei publice locale a raioanelor, municipiilor Chişinău şi Bălţi, unităţii teritoriale autonome Găgăuzia, în al căror teritoriu persoanele reabilitate au domiciliat la momentul reprimării.

Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de **recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia şi se examinează în termen de pînă la 6 luni din ziua depunerii**.

Comisia identifică bunurile ce urmează a fi restituite şi determină valoarea acestora în baza documentelor ce atestă confiscarea, naţionalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, documente eliberate de arhive şi de alte instituţii abilitate, ori în baza altor probe legale.

Decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensaţiilor poate fi contestată în instanţa judecătorească.

Litigiile ce ţin de restituirea bunurilor, apărute între persoanele reabilitate sau moştenitorii acestora, pe de o parte, şi persoanele juridice cu orice formă de proprietate sau persoane fizice, pe de altă parte, se soluţionează pe cale judiciară.

Relevante sunt și următoarele prevederi ale Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum şi achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627 din 5 iunie 2007:

3. Cetăţenilor Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi li se restituie, la cererea lor sau a moştenitorilor lor, bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesia lor, în

condiţiile Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

În cazul în care bunurile confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie în legătură cu represiunile politice nu pot fi restituite, valoarea acestora se restituie prin achitarea de compensaţii, în baza cererii depuse de persoanele reabilitate sau de moştenitorii acestora, în modul stabilit de punctele 4 şi 5 din prezentul Regulament.

4. Cererile privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensaţii se depun la comisiile speciale create de autorităţile executive ale administraţiei publice locale ale raioanelor, municipiilor Chişinău şi Bălţi, unităţii teritoriale autonome Găgăuzia (Gagauz-Yeri), în a căror teritoriu persoanele reabilitate îşi aveau domiciliul la momentul reprimării, conform actualei organizări administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

5. La cererea de restituire a bunurilor sau de compensare a valorii acestora urmează a fi anexate, în mod obligatoriu, următoarele documente:

a) buletinul de identitate, care confirmă cetăţenia Republicii Moldova;

c) decizia de reabilitare adoptată de către autoritatea publică de resort;

d) actele ce atestă confiscarea, naţionalizarea bunurilor sau scoaterea lor în orice alt mod din posesie, eliberate de arhive şi de alte instituţii abilitate;

e) certificatul de moştenitor şi actele ce confirmă starea de rudenie cu persoana supusă represiunii politice, dacă cererea este depusă de moştenitorii persoanei supuse represiunii politice;

g) actele de evaluare a bunurilor, conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii dacă solicitantul nu a depus o cerere prin care să solicite comisiei determinarea valorii bunurilor în baza actelor de expertiză de care dispune comisia, cu condiţia că rapoartele respective conţin informaţii cu privire la bunurile invocate de către solicitant".

Comisia specială solicită autorităţilor administraţiei publice locale, pe al căror teritoriu persoanele reabilitate îşi aveau domiciliul pînă a fi represate, informaţii referitor la persoanele cărora le-au fost restituite bunurile sau compensată valoarea acestora pînă la intrarea în vigoare a Legii nr.186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea şi completarea Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

În caz de necesitate, comisia este în drept să solicite şi alte acte relevante pe care persoana le deţine sau le poate obţine suplimentar.

7. Cererea de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare **a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanelor supuse represiunilor despre reabilitarea acestora.**

În cazul expirării termenului de prescripţie pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedaţi represaţii, se aplică prevederile articolului II din Legea nr.186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea şi completarea Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Relevante sunt și următoarele prevederi ale Regulamentului-cadru privind constituirea și funcționarea consiliilor locale și raionale, aprobat prin Legea nr. 457 din 14 noiembrie 2003:

8. După constituire, consiliul local, raional formează comisii consultative de specialitate pentru principalele domenii de activitate.

Principalele domenii de activitate în care se pot organiza comisii de specialitate sînt prevăzute în anexă.

11. Comisiile de specialitate sînt structuri de lucru consultative ale consiliilor şi sînt menite să asigure eficienţa activităţii lor. Comisiile de specialitate poartă răspundere în faţa consiliului şi sînt subordonate acestuia.

17. Comisia de specialitate are următoarele atribuţii principale:

a) identifică şi examinează problemele din domeniul ei de activitate care necesită soluţionare de către consiliu;

b) analizează proiectele de decizii ale consiliului şi prognozează consecinţele realizării acestora;

c) întocmeşte avize asupra proiectelor de decizii privind problemele examinate, pe care le prezintă consiliului;

d) se pronunţă asupra altor chestiuni remise comisiei spre avizare de către consiliu.

Comisia de specialitate îndeplineşte şi alte atribuţii stabilite prin regulamentul de constituire şi funcţionare a consiliului sau însărcinări date prin decizie a consiliului, dacă acestea ţin de domeniul de activitate a comisiei.

Totodată, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reține că, la emiterea Deciziei de inadmisibilitate a a sesizării nr. 157g/2018, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 12 alin. (2) și alin. (9) lit. a) din Legea nr. 1225 din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice (restituirea bunurilor persoanelor care au fost supuse represiunilor politice), nr. 130 din 15 noiembrie 2018, Curtea Constituțională a precizat că:

„25. ... prin adoptarea Legii nr. 1225 legislatorul și-a asumat restituirea totală sau parțială a bunurilor confiscate într-un regim anterior, fapt care a generat un nou drept de proprietate, apărat de articolul 46 din Constituție, în beneficiul persoanelor care întrunesc condițiile de restituire.

26. Mai mult, articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu le impune statelor nicio restricție cu privire la libertatea

lor de a stabili domeniul de aplicare a legilor pe care le pot adopta în materie de restituire a bunurilor și de a alege condițiile în care acceptă să recunoască drepturile de proprietate persoanelor deposedate.

27. În acest sens, Curtea Europeană a menționat în cauza *Maria Atanasiu şi alţii v. România* (12 octombrie 2010, § 142) că transformarea într-o „valoare patrimonială", în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1, a interesului patrimonial care rezultă din simpla constatare a ilegalității naționalizării este condiționată de **întrunirea** de către partea interesată a **cerințelor legale în cadrul procedurilor prevăzute de legile de reparație**.

28. Curtea menționează că legislatorul este liber să legifereze atât în privința sferei bunurilor pentru care stabilește măsurile reparatorii, cât și a întinderii și a modalității de acordare a acestora (în acest caz - condiția evaluării bunurilor imobiliare în baza calculelor efectuate de organul cadastral teritorial, conform preţurilor de piaţă în vigoare la data examinării cererii de restituire), în funcție de situația concretă a bunurilor, fără ca prin aceasta să fie încălcat dreptul la proprietate.

La caz, instanța de recurs reiterează că, **potrivit art. 12[1] al Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, nr. 1225-XII din 08.12.1992, cererea de** restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de **recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia şi se examinează în termen de pînă la 6 luni din ziua depunerii**. Totodată, **pct . 7** al Regulamentului privind restituirea valorii bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, precum şi achitarea compensației în cazul decesului ca urmare a represiunilor politice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 627 din 5 iunie 2007, prevede că, **cererea de restituire** a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în alt mod din posesie ori de compensare **a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanelor supuse represiunilor despre reabilitarea acestora.**

În cazul expirării termenului de prescripţie pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedaţi represaţii, se aplică prevederile articolului II din Legea nr.186-XVI din 29 iunie 2006 pentru modificarea şi completarea Legii nr.1225-XII din 8 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice.

Potrivit articolului II din Legea nr.186-XVI din 29 iunie 2006, cetăţenii Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi, în privinţa cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripţie pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost

deposedaţi, **se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi**.

Cu raportare la speța în cauză, materialele cauzei și a dosarului administrativ atestă că, la **15 februarie 2017**, Bivol Victor, a depus cerere în adresa MAI, prin care a solicitat restituirea bunurilor confiscate de la părinții Bivol Pavel și Bivol Irina. (f.d. 38 dosar administrativ, f.d.15).

Prin răspunsul nr. 8/6-5-B-87/17 din 21 februarie 2017, au fost remise copiile documentelor din dosarul de deportare a lui Bivol Pavel, iar despre eliberarea certificatului de reabilitare în privința familiei Bivol va fi informat suplimentar. (f.d. 40 dosar administrativ, f.d.12)

Conform certificatului eliberat de Ministerul Afacerilor Interne al RASSM din 12 septembrie 1990, se atestă că părinții Bivol Irina, dar și Bivol Maria și Bivol Piotr, au fost reabilitați. (f.d. 39 dosar administrativ)

Deasemenea materialele cauzei, dar și a dosarului administrativ atestă o cerere fără dată, număr și fără semnătură, adresată MAI de la Bivol Victor, prin care a solicitat restituirea bunurilor confiscate ilegal de la Bivol Pavel și Bivol Irina sau echivalentul bănesc a bunurilor la momentul executării hotărârii. (f.d. 14)

La 4 aprilie 2024, Bivol Victor a depus cerere prealabilă la Comisia raională Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni, prin care a solicitat achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu evaluarea bunurilor confiscate de către organul cadastral, în baza prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și costul animalelor domestice, în baza prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii. (f.d. 5-6)

Ca urmare, la **3 iunie 2024**, Bivol Victor, reprezentată de avocatul Mihai Rudenco a depus la Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni acțiune în contencios administrativ împotriva Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni **cu privire la repunerea în termen a acțiunii**, obligarea emiterii actului administrativ, prin achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu restituirea compensațiilor pentru persoanele supuse represiunilor politice, în sumă de 500 000 de lei.

În contextul celor elucidate supra, se constată indubitabil că termenul de prescripție a fost omis de Bivol Victor, or, din conținutul actelor anexate de însăși reclamant, rezultă cu certitudine că, **conform certificatului eliberat de Ministerul Afacerilor Interne al RASSM din 12 septembrie 1990, se atestă că părinții Bivol Irina, dar și Bivol Maria și Bivol Piotr, au fost reabilitați (f.d. 39 dosar administrativ), și abia la 4 aprilie 2024, Bivol Victor a depus cerere prealabilă la Comisia raională Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni,** prin care a solicitat achitarea compensațiilor bunurilor materiale (0,6 ha de teren agricol, grădina cu suprafața de 0,05 ha, viță de vie cu suprafața de 0,60 ha, pădure cu suprafața de 0,25 ha, animale domestice, fiind amplasate în r-nul Ialoveni, s. Ulmu), confiscate de la părinții săi, Bivol Pavel și Bivol Irina, în urma represiunilor politice, care au fost reabilitați, cu evaluarea bunurilor confiscate de către organul cadastral, în baza prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii și costul animalelor domestice, în baza prețurilor de piață în vigoare la data examinării cererii.

Instanța de recurs reiterează că, Legea specială imperativ prevede că, cererea de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora se înaintează în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia. Iar potrivit **articolului II din Legea nr.186-XVI din 29 iunie 2006,** cetăţenii Republicii Moldova supuşi represiunilor politice şi ulterior reabilitaţi, în privinţa cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripţie pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedaţi, se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

La caz, actele cauzei atestă certitudinea faptului că părinții recurentului, Bivol Pavel și Bivol Irina au fost reabilitați la 12 septembrie 1990, fapt confirmat prin certificatul eliberat de Ministerul Afacerilor Interne al RASSM. (f.d. 39 dosar administrativ)

Adițional, prin răspunsul MAI nr. 8/6-5-B-87/17 din 21 februarie 2017, au fost remise copiile documentelor din dosarul de deportare a lui Bivol Pavel. (f.d. 40 dosar administrativ, f.d.12)

Drept urmare, instanța de recurs conchide că, Bivol Victor a cunoscut despre actele de deportare și certificatul de reabilitare atât din anul 1990, cât și în anul 2017, însă nu a întreprins acțiuni de depunere a cererii de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora nici în decurs de 3 ani de la data înştiinţării persoanei supuse represiunilor despre reabilitarea acesteia și nici în termen de

un an de la data intrării în vigoare a **articolului II din Legea nr.186-XVI din 29 iunie 2006.**

Din considerentele expuse, Completul judiciar statuează că instanța de fond întemeiat a respins cererea reclamantului cu privire la repunerea în termen, or, actele cauzei atestă că reclamantul s-a adresat de nenumărate ori cu cereri de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora, însă nu organului competent, la caz, **Comisiei raionale Ialoveni pentru examinarea cererilor victimelor represiunilor politice a Consiliului r. Ialoveni**, ci a depus cereri către Ministerul Afacerilor Interne, care nu are competențe în acest sens.

Mai mult, actele dosarului administrativ atestă că, anterior prin Hotărârea Comitetului executiv raional Ialoveni, materializată prin procesul-verbal nr.7 al Ședinței din iulie 1993, nr. 7.9 ,,Cu privire la aprobarea actului comisiei pentru stabilirea volumului de bunuri ce urmează să fie restituite sau determinarea costului lor, victimelor represiunilor politice" **s-a decis aprobarea actelor și recompensa costului averii următorilor cetățeni, inclusiv la pct. 7 – Bivol Irina Petru – 200 000 de ruble, dintre care 100 000 de ruble din contul bugetului și 100 000 de ruble din contul mijloacelor colhozului Bardar. (f.d. 16-17, dosar administrativ)**

Respectiv, au fost examinate chestiunile cu privire la întărirea actelor comisiei de prețuire și întărirea actului comisiei pentru determinarea costului și întoarcerii averii sau compensării costului ei cetățenilor, strămutați în mod nelegitim, ***în care se regăsește și cet. Bivol Irina Petru*****.**

Instanța de recurs remarcă că, în virtutea principiului bunei-credinţe, partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege şi să acţioneze în vederea protejării intereselor sale juridice. De altfel, obligaţia respectivă derivă şi din prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia participanţii la procedura administrativă şi procedura de contencios administrativ trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi îndeplinească obligaţiile cu bună-credinţă, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanţi.

La caz însă, se stabileşte lipsa de valorificare diligentă de către reclamantul/recurent a drepturilor sale procedurale, ce a şi generat omiterea termenului legal de depunere a cererii de chemare în judecată.

Or, aplicând principiul *nemo censetur ignorare legem*, conform căruia necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii nu exonerează persoanele de obligația de a se conforma legii, nerespectarea termenului de depunere a acțiunii în instanța de judecată se datorează în exclusivitate comportamentul pasiv și indiferent al reclamantului/recurent.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudenţa sa constantă a reiterat că, ţine de obligaţia părţilor de a lua măsurile necesare privind

protejarea drepturilor sale de acces la instanţă (a se vedea cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

În speță, este evident că, contrar celor menționate, reclamantul/recurent nu a dat dovadă de promptitudine în vederea depunerii cererii de restituire a bunurilor confiscate, naţionalizate sau scoase în orice alt mod din posesie ori de recuperare a valorii acestora în termenul stabilit de legea specială.

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău reiterează că, accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporţionalitate între interesul persoanei şi scopul legitim urmărit (Guerin contra Franţei, 29 iulie 1998, § 37). Totuşi, limitările nu trebuie să reducă la zero esenţa acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiţiei şi, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicaţi în proceduri trebuie să se aştepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ş.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33). Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conţinutului acestui drept, există loc pentru restrângeri aduse implicit.

Dreptul de acces la o instanţă de judecată impune, prin însăşi natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp şi spaţiu, în funcţie de nevoile şi resursele comunităţii şi ale indivizilor (Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii).

Plus la aceasta, instanța de recurs notează că, o astfel de soluţie este compatibilă cu respectarea garanţiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.

Astfel, raportând circumstanţele de fapt ale cauzei la prevederile legale enunţate mai sus şi ţinând cont de faptul că concluziile expuse în încheierea instanţei de fond sunt legale și întemeiate, actul procesual al instanței de fond răspunde pe deplin exigențelor de motivare și legalitate, iar argumentele invocate de către recurent, urmare a analizei detaliate au fost apreciate de Colegiu ca fiind lipsite de substanță juridică obiectivă, Completul judiciar concluzionează despre faptul că recursul declarat de Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco, este neîntemeiat - motiv din care acesta urmează a fi respins, menţinând integral încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024.

În conformitate cu prevederile art.243 alin. (1) lit. b), alin. (3) Cod Administrativ, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău

d e c i d e:

Recursul declarat de Bivol Victor, reprezentat de avocatul Mihai Rudenco - **se respinge.**

Se menţine încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 26 iulie 2024.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,

Judecătorul Mîra Ghenadie

Judecătorii Sîrbu Victoria

Bostan Angela